

A85/53

2 december 1985

NOBELPRIJS VOOR DE VREDE TOEGEKEND AAN IPPNW

Op 10 december zal in Oslo de Nobelprijs voor de Vrede 1985 worden uitgereikt aan de internationale artsenorganisatie International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW). Deze organisatie werd in 1980 opgericht door de Amerikaanse cardioloog Bernard LOWN en zijn Sovjetrussische collega Jevgeniy CHAZOV. Het voornaamste doel van de IPPNW is het publiek in Oost en West te voorzien van kennis over de gevolgen van een kernoorlog en preventieve activiteiten te ontplooiën.

Dat doet zij bijvoorbeeld door op plastische wijze in grote advertenties de verschrikkingen weer te geven die het gevolg zijn van een kernexplosie in een dichtbevolkte regio. De aldus bij de bevolking opgewekte angst moet uiteindelijk resulteren in politieke druk op regeringen om kernwapens uit te bannen. Door het maatschappelijk aanzien en de traditionele autoriteit van de medische stand kan een dergelijke artsenorganisatie al gauw een wezenlijke factor zijn in de vredesstrijd waaraan door veel van de betrokken artsen volledig te goeder trouw wordt deelgenomen.

De IPPNW kent inderdaad een voorspoedige groei. Aan het eerste congres in 1981 werd deelgenomen door 73 afgevaardigden uit 11 landen, in 1984 kwamen ruim 400 deelnemers uit 48 landen naar het vierde congres, terwijl het vijfde congres, in 1985 in Budapest, meer dan 800 deelnemers van zestig nationaliteiten trok. Het totale aantal van de via nationale afdelingen bij de IPPNW aangesloten artsen bedraagt inmiddels ongeveer 145.000 waarvan alleen in de Sovjetunie al zo'n 60.000. In Nederland zijn het ruim 1800 van de in totaal 25.000 artsen die, verenigd in de Nederlandse Vereniging voor Medische Polemologie (NVMP), deel uitmaken van de IPPNW en vergeleken met de ons omringende landen is dat een relatief hoog percentage. De IPPNW heeft een hoofdkantoor in Boston, USA, met een vaste staf van 10 man, en beschikt verder over twee kleinere kantoren in Londen en Moskou.

In de statuten onthoudt de organisatie zich van enige stellingname ten aanzien van de politiek van welke regering dan ook; haar taak is het slechts het grote publiek er van te overtuigen dat een kernoorlog niet alleen een einde maakt aan alle ziekte op aarde maar ook aan al het leven. Wie echter toch op zoek gaat naar de politieke kleur van de organisatie zal zich niet aan de indruk kunnen onttrekken dat de IPPNW in veel gevallen langs dezelfde lijnen redeneert als bijvoorbeeld de Wereldvrede Raad of de Wereldfederatie van Wetenschappelijk Werkers, twee van de 13 meer of minder grote internationale communistische mantelorganisaties. Belangrijke IPPNW-stellingnamen

weerspiegelen dikwijls Sovjetvoorstellen op het gebied van wapenbeheersing of sluiten aan bij de propagandacampagnes van de mantelorganisaties. Het is dan ook niet toevallig dat met name de communistische pers hoog opgeeft van de IPPNW en met graagte uitspraken van LOWN citeert over bijvoorbeeld ontoelaatbaarheid van SDI.

Deze politieke kleuring hangt allereerst samen met de oververtegenwoordiging in de IPPNW van artsen uit de communistische wereld en met het feit dat CHAZOV lid is van het Centraal Comité van de CPSU en ook nog lid van de Opperste Sovjet en plaatsvervangend minister van Gezondheid. Op grond van die functies kan CHAZOV in het openbaar niet opereren buiten de strakke grenzen van de officiële partijlijn. Dat bleek overduidelijk op het vierde IPPNW-congres in Helsinki waar CHAZOV 1.056.760 handtekeningen overhandigde van met de IPPNW sympathiserende Sovjetartsen. Bij die gelegenheid haalde hij scherp uit naar het Westen en verkondigde hij dat de internationale situatie zo gespannen was omdat de NAVO-lidstaten geen no-first-use verklaring wilden afgeven en dat de stationering van nieuwe Amerikaanse raketten voor de middellange afstand voor een geheel nieuwe bedreiging en destabilisatie hadden gezorgd. De nieuwe ronde in de bewapeningswedloop "was niet door ons land begonnen", aldus CHAZOV in Helsinki.

Maar minstens even belangrijk voor de standpuntbepaling van de IPPNW is het dat van de sleutelfunctionarissen in de westerse nationale afdelingen een flink aantal actief lid is van een communistische partij of van een mantelorganisatie als bijvoorbeeld de Wereldvrede Raad. Van bevriende zijde werd vernomen dat een eerste inventarisatie die hieromtrent werd uitgevoerd voor een aantal westeuropese bij de IPPNW aangesloten organisaties, zoals bijvoorbeeld de Finse, Franse, Westduitse e.a., een percentage opleverde van ongeveer 35 % .

Behalve ideologische gelijkgestemdheid onder een fors deel van de leden zorgt ook daadwerkelijke controle van de Sovjets op de activiteiten van de IPPNW voor een vooringenomen standpunt van deze organisatie ten aanzien van internationale geschilpunten. Deze controle wordt uitgeoefend via het onlangs in Moskou geopende IPPNW kantoor. Zo zijn er aanwijzingen dat alle activiteiten en beleidszaken betreffende de IPPNW ter goedkeuring dienen te worden voorgelegd aan Moskou; zonder uitdrukkelijke fiatting kunnen plannen niet ten uitvoer worden gebracht. Met de feitelijke controle is belast , een senior-medewerker van het Instituut voor Amerika en Canada (het ARBATOV-Instituut) en trouw bezoeker van de IPPNW-congressen. Overigens verscheen ook ARBATOV zelf in het verleden op IPPNW-congressen, evenals bijvoorbeeld de Sovjetsecretaris van de Wereldvrede Raad, TAIROV. De gemeenschappelijke achtergrond van deze twee is niet zozeer de medische wetenschap, beiden studeerden immers geschiedenis, maar hun betrokkenheid bij politieke beïnvloeding via de meest uiteenlopende kanalen. Zowel TAIROV als ARBATOV zijn lid van het presidium van het Sovjetvredescomité en lid van de Wereldvrede Raad.

De toekenning van de Nobelprijs voor de Vrede 1985 aan de IPPNW, die in 1984 al ging strijken met de UNESCO-Vredesprijs, kwam voor waarnemers in Oslo als een verrassing. Er waren in totaal 99 kandidaten voorgedragen (waaronder 34 organisaties), waarvan als belangrijke kanshebbers werden gezien de premier van Nieuw Zeeland, LANGE, vanwege zijn verzet tegen kernwapens, de voormalige Italiaanse president PERTINI, de Argentijnse president ALFONSIN, voor het herstel van de democratie in zijn land, en Costa Rica, omdat dat land geen leger heeft. Behalve de IPPNW zou ook een andere internationale artsenorganisatie in de race zijn geweest, namelijk het in Parijs gevestigde Medecins Sans Frontieres (MSF), dat ondermeer bekendheid verwierf met het

opzetten van noodhospitalen voor Afghaanse vluchtelingen en reddingswerk na de aardbevingsramp in Mexico.

De keuze van het Nobelprijscomitee heeft veel reacties losgemaakt, variërend van luide bijval tot bittere kritiek. Voorvechters van de mensenrechten in de USSR hebben onmiddellijk geprotesteerd omdat een aantal van de prominente Sovjet IPPNW-leden, zoals VARTANIAN, betrokken zou zijn bij de gedwongen psychiatrische behandeling van dissidenten, terwijl CHAZOV een resolutie steunde die uiteindelijk leidde tot de binnenlandse verbanning van, nota bene, de winnaar van de Nobelprijs voor de Vrede 1975, SACHAROV. De ontsteltenis die het toekennen van de prijs dit jaar teweegbracht in politieke kringen in het Westen blijkt uit de vlammeende woorden van de algemeen secretaris van de Westduitse CDU, GEISLER, die meende dat het getuigde van "minachting voor miljoenen mensen" (in de Sovjetunie) en vervolgens verklaarde dat van nu af aan ook het Westduitse leger of de NAVO in aanmerking kwamen voor de prijs. Om dezelfde reden stuurden de Unie van Europese christen-democraten en de christen-democratische fractie in het Europees Parlement een formeel verzoekschrift, ondertekend door ondermeer bondskanselier KOHL en CDA-voorzitter BUKMAN, aan het Noorse Nobelprijscomitee met het verzoek de prijs niet uit te reiken aan CHAZOV. Verder brak president REAGAN dit jaar met de traditie dat een Amerikaanse Nobelprijswinnaar officieel gefeliciteerd wordt en weigerde hij LOWN gelukwensen te sturen. En ook in politiek Den Haag was er in eerste instantie slechts een lauwe reactie: alleen de EVP stuurde direct na de bekendmaking van de winnaars felicitaties aan de voorzitter van de NVMP, de Tilburgse huisarts

Tegen alle negatieve reacties werd de IPPNW in bescherming genomen door het Russische persbureau TASS dat "de golven van leugens en smaad" die nu over de IPPNW werden uitgestort trachtte te neutraliseren. Het ontvangen van de Nobelprijs door deze organisatie, die overigens in dit stadium niet beschouwd kan worden als een internationale communistische mantelorganisatie, moet dan ook in Moskou met bijzonder genoegen zijn ontvangen. Het verschaft de door de Sovjetunie in de beïnvloedingspolitiek aangewende organisatie een bijzondere onverdachte legitimiteit, die in de toekomst uitgebuit zal kunnen worden.